

THE DUTCH DICKENSIAN

Volume XXIX, herfst 2009, No 68.

**The Dutch Dickensian is een uitgave van
The Haarlem Branch of the Dickens Fellowship**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	63
Van de redactie.....	64
Van de Voorzitter.....	65
Kortverslag van de 220 ^{ste} vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.....	67
.. Martin Chuzzlewit: een contractueel succes, een mislukte uitgave? door Paul Ferdinandusse.....	72
Vertaal Verschillen in Grote Verwachtingen Door Sarah Degreef.....	86
“RR, PP & NN” door Ton Vroom.....	95
Dickens and his Performing Selves: Dickens and his Public Readings by Malcolm Andrews, Boekbespreking.....	103
A Major New Biography by Michael Slater.....	108
De Puzzel.....	109
Agenda.....	110
Oproep.....	110

Van de Voorzitter

Hoera, het is weer herfst. Het Dickensiaanse seizoen van striemende regen, vochtige koude, knapperende haardvuren en donkere dagen liggen weer voor ons.

Zelf heb ik mij de afgelopen zomer in het geheel niet met Dickens bezig gehouden. Ik heb omtrekkende bewegingen rond de schrijver gemaakt, gelezen over Madresfield, het huis dat model stond voor Waugh's roman *Brideshead Revisited* en over de familie wier ruzie over een erfenis de inspiratie vormde voor *Bleak House*; over de Victoriaanse toneelvernieuwers Ellen Terry en Henry Irving in *A Strange Eventful History* van Michael Holroyd; over de *Thugs*, de Indiaase roodmoordenaars die volgens penningmeester Kooiman de sleutel vormen tot het mysterie van Edwin Drood en waarover Mike Dash een boek schreef.

Ik las kortom om Dickens heen. En nu het najaar weer tot ons komt kan ik mij opmaken voor de biografie van Michael Slater. De 'definitieve' Dickens biografie? In ieder geval de eerste 'grote' biografie sinds Ackroyd. In 2011 zal hopelijk de biografie van Claire Tomalin verschijnen. En er zullen er nog vele volgen. Maar nu ligt Michael Slater voor me. De titel is eenvoudig 'Charles Dickens'.

Claire Tomalin jubelt op het achterplat 'No living person is a greater authority on the life and works of Charles Dickens than Michael Slater.' Het is deze Michael Slater die op 12 december op ons jaarlijks kerstdiner ons zal toespreken. Zelden zullen de gevleugelde woorden 'thuisblijvers kregen ongelijk' een diepere waarheid hebben bevat. En als u dan weet dat Claire Tomalin nog geboekt staat voor een volgende bijeenkomst, dan zult u het met mij eens zijn dat de financiële crisis, het morele verval der normen en waarden, de verpulperisering van de cultuur en wat dies meer zijd, op de Haarlem Branch geen enkele invloed uitoefenen.

Overigens is men ook te Headquarters uiterst scherp. Het is hen ter ore gekomen dat in ons jubeljaar 2012 in Londen ook een aantal sporters bijeenkomt om zich bezig te houden met dat waar sporters zich mee bezig willen houden, namelijk gesublimeerd vechten. Men denke aan vechtvormen als judo, dameskogelslingeren, military, voetbal en ander vermaeck. Headquarters meende dat de burgermeester van Londen, ene Boris die regelrecht uit een Koot-en-Bie sketch is weggelopen, wellicht zijn aandacht niet geheel richtte op dat wat al bijna twee eeuwen zijn waarde heeft bewezen, namelijk

Kort verslag van de 220ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een grimmig Veenhuizen verzamelden zich 18 leden bij het gevangenis museum. Een geroerde president spreekt van een overweldigende opkomst. Dan neemt de heer Vroom het woord. Hij heeft de organisatie gedaan en voelt zich als gewezen gevangenis directeur als een vis in het water. Wij zijn hier, zo stelt hij, in het tweede gesticht, gebouwd in carré vorm. Eén van de zijden ontbreekt, maar men verwacht deze weer geplaatst te hebben tegen 2018 wanneer het geheel 200 jaar bestaat en men in aanmerking wil komen als cultureel erfgoed van de Unesco. Maar wie wil dat niet. Ook de secretaris heeft zijn tuinschuurtje aangemeld want dat is ook al oud en hij zoekt fondsen om het op te knappen.

Hier, zo vervolgt de heer Vroom, loosde het westen van Nederland jarenlang haar randfiguren. Tot de Eerste Wereldoorlog noemde men de 1.200 personen die hier geplaatst waren verpleegden, maar daarna wist men beter. Hij heeft daarna nog over Chinese eieren maar dan grijpt de gids in en kan de rondleiding beginnen. Wij worden een sluis ingeleid waar we zes minuten moeten blijven terwijl we naar lichtbeelden kijken. De gids, die wel wijzer is, wacht ons aan de andere kant op. Vervolgens zien wij van alles dat door Dickens al eens als “the wisdom of our ancestors” werd omschreven: pijnbanken, wurgattributen, merkwaardige tonnen, het rad, etc. Niet dat deze in Veenhuizen werden gebruikt maar zo’n museum is graag compleet. Ook boeken konden in een ver verleden ter dood worden veroordeeld en verbrand.

Daarna komen we in het gedeelte van het museum dat over Veenhuizen gaat. De Veenhuizer gestichten werden in 1818 bedacht door de Maatschappij van Weldadigheid, opgericht op initiatief van Generaal Majoor Johannes van den Bosch, die ook verantwoordelijk was voor het cultuurstelsel in Nederlands Indie. In Veenhuizen was weinig privacy; alles stond op de rug van de gedetincerde genoteerd. Tot en met zulke details of men bijvoorbeeld in het bezit was van een houten been. We krijgen allerlei voorwerpen te zien die in de gevangenis werden gebruikt, inclusief illegale zaken als zelfgeknutselde touwladders. De gids besluit met de constatering dat de criminaliteit in het westen van Nederland weliger tiert dan in Drenthe.

De president dankt de gids en dan snellen we naar de inmiddels klaar staande boevenbus waarmee we een tochtje gaan maken. Deze gids

opwekkende en leerzame teksten op de muren. Hier woonde het hogere kader. Het summum was als je een rode beuk voor de deur had, want dan was je directeur. Alle woningen zijn door Justitie inmiddels aan de bewoners verkocht als een soort gouden handdruk. Het hele gestichtsterrein bedroeg indertijd drie duizend hectare (7,5 bij 4,5 kilometers) en was geheel self supporting. Alles was aanwezig, men had werkplaatsen, boerderijen, etc. Op het terrein zijn overigens nog steeds een aantal gevangenissen aanwezig. De tour gaat verder langs ondermeer scholen, kerken en ook de supermarkt die gesloten is wegens iets met een Europese aanbesteding. Zelfs in het nietige Veenhuizen is de lange arm van Brussel voelbaar. Scholten besluit zijn uitleg met de opmerking dat er nog steeds registers van de gedetineerden aanwezig zijn zodat, als men daar in geïnteresseerd is, nagekeken kan worden of er ooit familieleden in Veenhuizen gedetineerd hebben gezeten. Wij kiezen echter voor om direct door te gaan naar het restaurant waarop de president ook de heer Scholten bedankt.

Bij het restaurant volgt eerst de borrel en wordt de laatste Dutch Dickensian uitgedeeld. De redactie heeft ook een aantal proefexemplaren in het nieuwe A5 formaat meegenomen. Vanaf 2010 verschijnt de Dutch Dickensian in dat formaat en wordt er ook de gelegenheid geboden om een postabonnement te nemen.

Waarna wij aan tafel gaan.

De president stelt dat wij gelukkig over een lelieblank geweten beschikken en dat op ons gedrag niets is aan te merken en dat het dus wel anderen zullen zijn die hier hun straf hebben uitgezeten. Hij heeft nog meer goed nieuws, namelijk dat de penningmeester heeft afgezien van zijn bonus en dat de wijn dus gratis is mits we het niet te bont maken. Dan geeft hij het woord aan de heer Vroom die het vandaag allemaal zo fraai heeft georganiseerd.

Die begint met de vraag of wij er bezwaar tegen hebben als hij onder de soep spreekt want in Drente houdt men van aanpakken en die is inmiddels geserveerd. Dat bezwaar hebben wij niet

De heer Vroom stelt dat Dickens in zijn Household Words over dit gevangenisstelsel in Veenhuizen schreef, en wel vanuit de optiek dat de "mynheren" in Nederland in begin 1818 vooral bang waren voor een Nederlandse variant van de Franse revolutie. Immers 10% van de bevolking leefde in grote armoede en het monster van de Franse revolutie zou zo maar de kop op kunnen steken. Vijf jaar na de eerste steenlegging in Drente kwam de Highland Society uit Schotland op bezoek om er een rapport over te maken. Uit de reformbills uit 1834 blijkt dat men ook in Engeland van de aanpak in

Dan ontstaat er een discussie over het maken van plumpuddingen en de theorie dat hierbij een wastrommel gebruikt dient te worden om de authentieke smaak van wasgoed in de pudding te krijgen. Waarop de president ingrijpt en de bijeenkomst besluit met een dankwoord aan de heer Vroom en de stelling dat de thuisblijvers weer eens ongelijk hebben gekregen.

Mededelingen:

De volgende bijeenkomst van de Haarlem Branch is op 12 december en wel in Trou Moet Blijcken. Voor ons zal dan spreken Prof. Michael Slater over zijn dit jaar verschenen Dickens biografie.

Crisis, what crisis. Ook dit jaar geen verhoging van de contributie: € 25,- per lid en € 35,- voor een paar. Aan acceptgiro kaarten doen wij niet. In het briefhoofd staat het rekeningnummer.

Vorig jaar droegen we de archieven over aan het Noord Hollands Archief. Na een jaar ging het bestuur eens polshoogte nemen want je weet maar nooit, ook bij het Noord Hollands Archief moet de kachel blijven branden. Het goede nieuws is dat het archief nog aanwezig was en het minder goede dat men nog aan het sorteren moest beginnen. De komende tijd gaat men er mee aan de gang, met argusogen gadeslagen door onze penningmeester.

Dankzij een recente bijdrage van onze medeleden de familie Kuulkers, kan het archief verder worden aangevuld.

Tijdens het gesprek met het Noord Hollands Archief kwam naar voren dat men graag wilde meewerken aan een digitalisering van de volledige Dutch Dickensian. We gaan proberen om dit voor 2012 klaar te hebben want in dat jaar gedenken we het feit dat Dickens twee honderd jaar geleden geboren werd. Overigens staat er een index van de alle in de Dutch Dickensian verschenen inmiddels op de website.

Naar verwachting zal er per 1 januari 2010 de mogelijkheid bestaan om een postabonnement te nemen op de Dutch Dickensian, ook voor niet leden. Wij houden u op de hoogte.

Conferenties in 2010 (informatie bij uw secretaris)

- Dickens symposium in Aix en Provence (Frankrijk) van 3 t/m 6 juni
- Dickens seminar in Saarbrücken (Duitsland) van 10 t/m 12 juni
- Annual Conference in Eastbourne eind juli

London Calling

De laatste Mr. Dick's Kite staat weer volgepakt met schier onmisbare informatie. Want wie wil er niet op de hoogte zijn over de

beginnende auteurs of zij die het geld niet nodig hadden. Ook *The Memoirs of Grimaldi*, door Dickens geredigeerd, had een dergelijke constructie. Bentley trok overigens eerst de 300 pond die Dickens nog als schuld bij hem had af van zijn deel.

Winstdeling was vaak minder profijtelijk dan het leek. 'I dislike the half profit, as all writers do' schreef Trollope. Dickens zelf ontdekte bijvoorbeeld toen hij op 10 februari 1844 het financiële overzicht kreeg van Chapman and Hall mbt Martin Chuzzlewit dat de kosten van de illustraties, inclusief ontwerp, graveren en drukken, hoger waren dan zijn deel van de opbrengsten. 'I have not the least doubt that they [Chapman and Hall] have run the expenses up anyhow purposely to bring me back and disgust me with charges;' schreef hij.

Terug naar Martin Chuzzlewit. Toen Dickens in 1841 de laatste hand aan Barnaby Rudge had gelegd kwam een einde aan alle verplichtingen die hij vijf jaar eerder, in 1836, was aangegaan; hij had in die vijf jaar niet minder dan 16 boeken, pamfletten, toneelstukken etc. geschreven of geredigeerd. Hij was beroemd en nog steeds arm. 'Fame's Trumpet should blow a little more of the wealth arising from the circulation of my Works, into booksellers' pockets and less into my own.' klaagde hij.

In de zomer van 1841 kreeg hij een uitnodiging van William Hall om met hem en Chapman te praten over een nieuw boek. Dickens genoot van een rustige zomer in Broadstairs en verlangde naar een periode van rust. Maar hij wist ook dat de derde druk van *Oliver Twist* niet goed genoeg verkocht om de schuld die hij bij Chapman and Hall reeds had uitstaan van £ 3000,- terug te betalen. In november zou *The Clock* ophouden en de maandelijkse stipendia die hij kreeg wegvallen, alhoewel de helft van wat hij daarvoor kreeg ook al weer direct werd gebruikt voor het aflossen van oude schulden.

Hall suggereerde een roman in maandelijkse afleveringen, zoals *Pickwick* en *Nickleby*. Lange onderhandelingen volgden, Dickens wilde graag een jaar vrijaf, Chapman and Hall wilden hun belangrijkste auteur niet verliezen.

De overeenkomst kwam erop neer dat Dickens £ 150 per maand zou krijgen in het jaar dat hij vrijaf nam (zonder een clause dat hij geen contracten voor een ander boek mocht tekenen). Vanaf 1 november 1842, wanneer het nieuwe werk gepubliceerd zou worden, kreeg hij £ 200 voor iedere aflevering. Daar bovenop kreeg hij $\frac{3}{4}$ van winst, wel moest daar het voorschot van £ 1.800 dat hij eerder voor zijn jaar vrijaf had gekregen eerst van worden terugbetaald.

bleef beperkt tot ong. 20.000 exemplaren per maand, later moeizaam stijgend naar 23.000 exemplaren.

'I shall be glad to hear of any improvement in Chuzzlewit' schreef Dickens aan Chapman and Hall in afwachting van de verkopen van het derde deel.

Verkoopcijfers

Veel is ter verklaring gegeven voor de tegenvallende verkopen.

De eerste hoofdstukken zijn langzaam, weinig focus, niet in balans. Drie pagina's over de wind, 5 over rytuigen. Bijna stream of conscious proza. In de stream-of-consciousnesstechniek wordt een op het eerste gezicht onsamenhangende stroom van gedachten, gevoelens, stemmingen en verlangens van een persoon beschreven. Gezien de vele associaties en gedachtesprongen die zich daarbij voordoen, leidt dit in de geschreven taal tot een vaak fragmentarische zinsbouw. Het bekendste voorbeeld komt voor in Ulysses van James Joyce.

Is het boek, zoals Henry James het noemde, 'a loopy baggy monster'. Ook Chesterton was geen groot fan van Martin Chuzzlewit. Toch behoorde de roman in de 19^e eeuw tot de populairste van Dickens werken, de verkopen in diverse verschijningsvormen waren hoog, conform zijn andere populaire werken.

Zijn laatste twee werken verschenen in wekelijkse afleveringen en een nieuwe verschijningsfrequentie zou de oorzaak zijn van afhaken. Zijn verblijf in Amerika zou ongunstig zijn geweest 'to an immediate resumption by his readers of their old and intimate relations' zoals Forster schreef.

Het laatste nummer van Barnaby Rudge verscheen in november 1841, het eerste van Martin Chuzzlewit in januari 1843. Wellicht dat er omdat voor het eerst een jaar lang geen nieuwe roman was verschenen van Dickens het publiek hem enigszins uit het oog was verloren.

Wellicht dat de lauwe respons op Barnaby Rudge en de weinig populaire American Notes het prestige en de populariteit van Dickens hadden ondermijnd.

Master Humphrey's Clock, het weekblad waarin o.a. Barnaby Rudge verscheen, had al last van een teruglopende oplage, tot ongeveer 30.000 exemplaren; winst werd er niet meer gemaakt.

Toch is er nog een factor waar Dickens geen schuld aan had: de algehele economische malaise die de uitgevers niet minder hard trof dan anderen.

Dickens wilde een andere uitgever. 'I am rubbed in the tenderest part of my eyelids with baysalt' schreef hij.

Martin Chuzzlewit was de eerste set back in zijn carrière, iets dat vrijwel iedere schrijver een keer overkomt. Dat Dickens het met Martin Chuzzlewit overkwam is achteraf gezien niet eenvoudig voorstelbaar.

De Amerikaanse passages uit "Martin Chuzzlewit".

Hele oude Dickensianen kunnen zich wellicht nog herinneren dat tijdens een bijeenkomst in 1992 het werk van Dickens vergeleken werd met dat van Alexis de Tocqueville, dit naar aanleiding van het 150-jarig bestaan van "American Notes". De Tocqueville was een Franse aristocraat die later minister van Buitenlandse Zaken van Frankrijk werd. Hij bezocht de Verenigde Staten, en in 1835 verscheen zijn boek "De la Démocratie en Amérique", dus zeven jaar voordat "American Notes" verscheen. In dit stukje wil ik enkele passages uit "Martin Chuzzlewit" vergelijken met wat De Tocqueville schrijft.

Martin Chuzzlewit gaat naar de Verenigde Staten, omdat de verkoopcijfers tegenvielen. Dickens was gewend aan hoge verkoopcijfers, 40.000 exemplaren van de Pickwick afleveringen, 50.000 van Nicholas Nickleby, maar Martin Chuzzlewit verkocht niet zo goed, circa 20.000 exemplaren. Toen besloot Dickens om Martin naar de Verenigde Staten te laten gaan zodat hij – Dickens - de Verenigde Staten en de Amerikanen op komische wijze kon beschrijven. Hij had daarbij natuurlijk het succes van zijn "American Notes" in gedachten, dat kort daarvoor – in 1842 - was verschenen. En hij deed het ook omdat in de Verenigde Staten nogal wat negatieve reactie op zijn "American Notes" was gekomen. De truc werkte een beetje, de verkoopcijfers namen weer toe, maar slechts met enkele duizenden.

De Tocqueville is een bereisde wereldwijze intellectueel en aristocraat, die gewend is aan verschillen tussen culturen. Hij schrijft beknopt, helder, abstract en in grote lijnen. De kritiek van Engelsen op de Amerikanen beschouwt hij als bekrompen, als iets van de "middle classes".

Zo schrijft hij (ik citeer uit de Engelse vertaling):

"The English make game of the manners of the Americans; but it is singular that most of the writers who have drawn these ludicrous delineations belonged themselves to the middle classes in England, to whom the same delineations are exceedingly applicable: so that these pitiless censors for the most part furnish an example of the very thing they blame in the United States; they do not perceive that they

elegant and choice expressions of the nobility are to be heard there: the manners of such a people are often vulgar, but they are neither brutal nor mean.”

Hij schrijft dat toe aan de afwezigheid van een aristocratie, waar de goede manieren van generatie tot generatie worden doorgegeven, en die als voorbeeld voor anderen dienen. Maar zegt De Tocqueville elders, het voordeel is dat in een democratie de echte gevoelens en meningen van de mensen gemakkelijker naar voren komen, omdat hun manieren maar een dun jasje daaroverheen vormen. Het effect van een democratie is, volgens De Tocqueville, niet dat mensen andere manieren krijgen, maar dat ze geen manieren hebben. Daar is Dickens het dus wel mee eens.

De journalistiek.

De Tocqueville schrijft: “The journalists of the United States are usually placed in a very humble position, with a scanty education and a vulgar turn of mind. The will of the majority is the most general of laws, and it establishes certain habits which form the characteristics of each peculiar class of society; thus it dictates the etiquette practiced at courts and the etiquette of the bar. The characteristics of the French journalist consist in a violent, but frequently an eloquent and lofty, manner of discussing the politics of the day; and the exceptions to this habitual practice are only occasional. The characteristics of the American journalist consist in an open and coarse appeal to the passions of the populace; and he habitually abandons the principles of political science to assail the characters of individuals, to track them into private life, and disclose all their weaknesses and errors.

The personal opinions of the editors have no kind of weight in the eyes of the public: the only use of a journal is, that it imparts the knowledge of certain facts, and it is only by altering or distorting those facts that a journalist can contribute to the support of his own views.”

Nu Dickens. Martin Chuzzlewit maakt kennis met Amerikaanse journalisten:

“My name is Colonel Diver, sir. I am the Editor of the New York Rowdy Journal.”

Martin received the communication with the degree of respect which an announcement so distinguished appeared to demand.

“The New York Rowdy journal, sir,” resumed the colonel, “is, as I expect you know, the organ of our aristocracy in this city.”

“Oh! there is an aristocracy here, then?” said Martin. “Of what is it composed?”

Als Martin Chuzzlewit een exemplaar van de krant heeft gelezen en door Colonel Diver naar zijn mening wordt gevraagd, zegt hij: "Why, it's horrible personal", said Martin.

The colonel seemed much flattered by this remark; and said he hoped it was.

"We are independent here, sir" said Mr. Jefferson Brick, "we do as we like."

Het blijkt later dat journalisten van de "New York Rowdy Journal" de ingezonden brieven zelf schrijven, en aldus invloed uitoefenen op de manier zoals door De Tocqueville aangegeven

De bloemrijke taal van de Amerikanen.

In een hoofdstuk getiteld "Of the inflated style of American writers and orators" schrijft De Tocqueville:

"I have frequently remarked that the Americans, who generally treat of business in clear, plain language, devoid of all ornament, and so extremely simple as to be often coarse, are apt to become inflated as soon as they attempt a more poetical diction. They then vent their pomposity from one end of a harangue to the other; and to hear them lavish imagery on every occasion, one might fancy that they never spoke of anything with simplicity. The English are more rarely given to a similar failing. The cause of this may be pointed out without much difficulty. In democratic communities each citizen is habitually engaged in the contemplation of a very puny object, namely himself. If he ever raises his looks higher, he then perceives nothing but the immense form of society at large, or the still more imposing aspect of mankind. His ideas are all either extremely minute and clear, or extremely general and vague: what lies between is an open void. When he has been drawn out of his own sphere, therefore, he always expects that some amazing object will be offered to his attention; and it is on these terms alone that he consents to tear himself for an instant from the petty complicated cares which form the charm and the excitement of his life. This appears to me sufficiently to explain why men in democracies, whose concerns are in general so paltry, call upon their poets for conceptions so vast and descriptions so unlimited".

Dickens beschrijft uitbundig het bloemrijk taalgebruik, ik geef als voorbeeld de toast die de oorlogscorrespondent Jefferson Brick uitbrengt:

"I will give you, sir, The Rowdy Journal and its brethren; the well of Truth, whose waters are black from being composed of printers' ink, but are quite clear enough for my country to behold the shadow of her Destiny reflected in."

of their constituents than of their party, whilst in aristocracies they think more of their party than of their constituents.

But what ought to be said to gratify constituents is not always what ought to be said in order to serve the party to which Representatives profess to belong. The general interest of a party frequently demands that members belonging to it should not speak on great questions which they understand imperfectly; that they should speak but little on those minor questions which impede the great ones; lastly, and for the most part, that they should not speak at all. To keep silence is the most useful service that an indifferent spokesman can render to the commonwealth. Constituents, however, do not think so. The population of a district sends a representative to take a part in the government of a country, because they entertain a very lofty notion of his merits. As men appear greater in proportion to the littleness of the objects by which they are surrounded, it may be assumed that the opinion entertained of the delegate will be so much the higher as talents are more rare among his constituents. It will therefore frequently happen that the less constituents have to expect from their representative, the more they will anticipate from him; and, however incompetent he may be, they will not fail to call upon him for signal exertions, corresponding to the rank they have conferred upon him.

Independently of his position as a legislator of the State, electors also regard their Representative as the natural patron of the constituency in the Legislature; they almost consider him as the proxy of each of his supporters, and they flatter themselves that he will not be less zealous in defense of their private interests than of those of the country. Thus electors are well assured beforehand that the Representative of their choice will be an orator; that he will speak often if he can, and that in case he is forced to refrain, he will strive at any rate to compress into his less frequent orations an inquiry into all the great questions of state, combined with a statement of all the petty grievances

These conditions drive worthy men of humble abilities to despair, who, knowing their own powers, would never voluntarily have come forward. But thus urged on, the Representative begins to speak, to the great alarm of his friends; and rushing imprudently into the midst of the most celebrated orators, he perplexes the debate and wearies the House.

There is hardly a member of Congress who can make up his mind to go home without having dispatched at least one speech to his constituents;”

“Our fellow-countryman is a model of a man, quite fresh from Natur's mould!” said Pogram, with enthusiasm. “He is a true-born child of this free hemisphere! Verdant as the mountains of our country; bright and flowing as our mineral Licks (zoutlagen, PF); unspiled by withering conventionalities as air our broad and boundless Pereaers (prairies.PF)! Rough he may be. So air our Barrs. Wild he may be. So air our Buffalers. But he is a child of Natur', and a child of Freedom; and his boastful answer to the Despot and the Tyrant is, that his bright home is in the Settin Sun.”

Hier laat Dickens zien hoe het parlamentslid opkomt voor zijn achterban en ook hier weer in bloemrijke taal.

Het neoclassicisme.

In de periode onder beschouwing was het neoclassicisme de dominante stijl in de Verenigde Staten. Deze stijlperiode begon in Europa omstreeks 1750, na de opgravingen van Pompei en Herculaneum, en werd door de regeringen van de nieuwe Amerikaanse en Franse republieken geadopteerd als hun officiële stijl. Immers, de pas opgerichte republieken zochten naar een eigen identiteit en rolmodel, en vonden dat in de klassieke oudheid. In de Verenigde Staten zag men de Griekse stadstaatjes als democratieën - alhoewel De Tocqueville uitlegt dat het aristocratieën waren - en als het ideale model van een federatie. De staatjes waren zelfstandig maar vormden met elkaar een eenheid qua taal, cultuur en geloof.

In de Romeinse republiek zag men burgerdeugden op ideale wijze gerealiseerd, zoals soberheid, vaderlandsliefde, democratisch bestuur op basis van verdiensten. Dit positieve beeld van de Romeinse Republiek was ongetwijfeld in belangrijke mate een gevolg van het boek van Edward Gibson, “The History of the Decline and Fall of the Roman Empire”, waarin hij de deugden van de Romeinen idealiseert. Zijn boek was enorm populair, en het wordt - zoals u weet - door Silas Wegg voorgelezen aan Boffin in *Our Mutual Friend*. In de Verenigde Staten is het neoclassicisme zeer sterk aanwezig geweest, we zien dat terug, bijvoorbeeld in hun staatsinrichting (bijv. de Senaat), in hun architectuur (bijv. het Capitool, vele regeringsgebouwen, vele universiteitsgebouwen, het is alles klassieke gevels met zuilen wat de klok slaat).

De Tocqueville raadt de Amerikanen aan om de klassieke schrijvers te lezen, maar niet na opgemerkt te hebben, dat het - zoals al vermeld - helemaal geen democratieën waren, en dat de schrijvers toen, en ook nu, alleen met vrucht gelezen worden door een kleine elite.

vertalingen die van dit boek bestaan, en in welke mate ze van elkaar verschillen.

Wanneer er over taalverschillen wordt gesproken, gaat het vooral over het verschil in kwaliteit van de vertaling. Criteria hierbij zijn o.a. de vlotheid en correctheid van de tekst, de manier waarop de stijl van de auteur al dan wel of niet wordt bewaard, in welke mate de vertaling hetzelfde effect op de lezer kan overbrengen als de brontekst. Er wordt dus gekeken of de lezer zich even goed kan inleven in het verhaal, zowel bij het lezen van een vertaling als bij het lezen van de originele tekst.

Voor mijn eindwerk heb ik zulke criteria gebruikt om verschillende teksten met elkaar te vergelijken. Toch heb ik die criteria ondersteund door een bepaalde vertaaltheorie. Zo heeft Andrew Chesterman in de jaren 90 een hele lijst met vertaalstrategieën opgesteld (*Memes of Translation*) die ik als leidraad neem. Chesterman heeft het onder andere over het gebruik van register bij personages in een boek, en of dit wel of niet behouden blijft in de vertaling. Ook vertalen van stijlfiguren of culturele elementen behoren tot zijn lijst met vertaalstrategieën. De manier waarop zulke elementen worden vertaald, kan bepalen hoe de lezer het verhaal ervaart.

Inleiding op verschillen – voorbeeld register

Om te beginnen neem ik een klein fragment om aan te tonen hoe moeilijk het kan zijn om zelfs maar een klein stukje tekst te vertalen. Meteen gaat het hier ook om een zeer opvallend ‘fenomeen’ in *Great Expectations*. Het voorbeeld dat ik hier zal aanhalen gaat over register.

In *Great Expectations*, en ook in andere verhalen, gebruikte Dickens voor bepaalde personages een lager register, om zo de sociale lagen te laten doorschemeren. Het gebruik van dit register is zeer belangrijk in het verhaal, omdat Pips evolutie vooral te maken heeft met sociale rangen. Zo leeft hij eerst als arme jongen bij zijn schoonbroer Joe die smid is. Wanneer hij in contact komt met de rijke Miss Havisham, heeft hij zijn buik vol van het arme leven en wil hij een ‘gentleman’ worden. Toevallig lukt hem dit ook, en doet hij heel neerbuigend over zijn vroegere leven, totdat hij uiteindelijk tot inkeer komt en dankbaar is voor wat zijn schoonbroer voor hem heeft gedaan.

Het lagere register komt aan bod bij de arme en ongeschoolde personages in *Great Expectations*. De belangrijkste personages die tot deze groep behoren zijn zijn schoonbroer Joe, die zijn knecht Orlick en de boef Magwitch.

- (4) “Mijnheer Jagers! Een half oogenblikje! Mijn eigen neef is zoo meteen naar mijnheer Wemmick gegaan om hem alles aan te bieden wat maar mogelijk is. Mijnheer Jagers, een half vierdepartje van een oogenblik. Als je de barmhartigheid kondt hebben om je van den anderen kant te laten afkopen – al was de prijs nog zoo hoog – op geld wordt niet gezien – mijnheer Jagers – mijnheer - ...” (Dickens, s.a.3, vert. Mensing, p.79)
- (5) “Mijnheer Jagers! Een oogenblik alstublieft! Mijn eigen neef is dadelijk naar mijnheer Wemmick gegaan, om hem aan te bieden wat maar mogelijk is. Mijnheer Jagers. Een heel klein oogenblikje. Als u de allergenadigste goedheid zou willen hebben om u van de andere kant te laten loskopen - al zou het nog zoveel kosten – op geld komt het niet aan – mijnheer Jagers, mijnheer -” (Dickens, 1952, vert. de Bruin, p.123)
- (6) “Meneer Jagersj! Een halve sjeconde! M’n eigenstje neef isj op dit moment naar meneer Wemmick om ‘m te bieden wat of ie maar wil. Meneer Jagersj! Een halve kwart van een sjeconde! Als u sjo barmhartig wou sjijn om van de tegenpartij afgekocht te worden – wat het ook meer kosjt! – geld sjeelt geen rol! – meneer Jagersj - meneer...!” (Dickens, 2001, vert. Dabekaussen en Maters)

Aan de eerste woorden uit elke vertaling valt meteen de vertaalstijl op van elke vertaler. Zo blijven Mensing en De Bruin bij de standaardtaal, terwijl Dabekaussen en Maters een minder gepolijste versie op de lezer los laten. Deze laatste gebruiken immers een sisklank, waar er in het Engels een “th” wordt gebruikt om het lispelen te verduidelijken. De oudere vertalingen willen vooral de inhoud correct overbrengen, terwijl de meest recente tekst vlotter en humoristischer is.

Behalve het register zijn er natuurlijk nog enorm veel elementen die tussen vertalingen kunnen verschillen. Ze allemaal overlopen zou te veel tijd kosten, maar graag wil ik nog één bespreken, namelijk de vertaling van stijlfiguren. Eén van mijn favoriete fragmenten uit het boek, bevat namelijk herhalingen en alliteraties. Het gaat om een beschrijving die Pip geeft wanneer hij nog niet lang in Londen is en aankomt bij Barnard’s Inn. Dat hij het er niet meteen naar zijn zin heeft, blijkt uit het volgende fragment.

- (7) I thought it had the most dismal trees in it, and the most dismal sparrows, and the most dismal cats, and the most dismal houses (in number of half a dozen or so), that I had ever seen. [...] Thus far my sense of sight; while dry rot and wet rot and all the silent rots that rot in neglected roof and cellar - rot of rat and mouse

vertaling, dankzij het behoud van die herhaling en alliteratie. Door telkens datzelfde 'rot' tegen te komen krijg je bijna hetzelfde onbehaaglijke gevoel als Pip bij het aanschouwen van zijn toekomstige woonplaats.

Tot zover heb ik steeds de meest recente vertaling naar voor geschoven als de beste versie van de drie. Dit is ook logisch, aangezien Dabekaussen en Maters in een tijd leven waarin er al veel is gediscussieerd over wat een goede vertaling moet zijn, en zij ook kunnen terugvallen op de voorafgaande, oudere vertalingen. Of toch niet? Hier en daar moet ik toch besluiten dat Mensing of De Bruin een volgens mij net iets betere vertaling afleveren. Het voorbeeld dat ik aanhaal, is het lied Old Clem. Zoals opvalt uit de tekst, werd het lied in de smederij gezongen. Ook wordt aan het einde van elke zin Old Clem herhaald, de patroonheilige van de smid. In Nederland en Vlaanderen is dit niet dezelfde heilige, maar toch wordt dit bewaard.

(11) Hammer boys round_Old Clem!

With a thump and a sound_Old Clem!

Beat it out, beat it out_Old Clem!

With a clink for the stout_Old Clem!

Blow the fire, blow the fire_Old Clem!

Roaring dryer, roaring higher_Old Clem! (Dickens, s.a.2, p.109-110).

De vertaling van C.M. Mensing, op p.45:

(12) Jongens, hamert op de maat _ Oude Clem!

Laat het klinken over straat _ Oude Clem!

Laat het dreunen door den grond _ Oude Clem!

Laat de vonken spatten rond _ Oude Clem!

Blaast het vuur, blaast het vuur _ Oude Clem!

Op den duur, op den duur _ Oude Clem! (Dickens, s.a.3).

De vertaling van Hein de Bruin uit 1952, op p.70:

(13) Jongens hamer nu maar flink – Oude Clem!

Laat het dreunen met geklink - Oude Clem!

Hamer voort, hamer voort - Oude Clem!

Hamer, dat de buurt het hoort - Oude Clem!

Blaas maar lustig in de gloed – Oude Clem!

Ha, dan snort het vuurtje goed – Oude Clem! (Dickens, 1952).

De vertaling van Dabekaussen en Maters op p.112:

(14) Hamer, jongens, met z'n allen – Ouwe Clem!

Laat het dreunen laat het knallen – Ouwe Clem!

Sla het uit, sla het uit – Ouwe Clem!

Laat het klinken luid – Ouwe Clem!

Stook het vuur, stook het vuur – Ouwe Clem!

Great Expectations te beginnen. Voor een ingekorte versie van het verhaal worden ook bepaalde vertaalstrategieën gebruikt. De meest frappante hierbij is, uiteraard, de weglating.

In de Smidse Van Joe

Zelf heb ik een Engelse tekst van slechts 247 pagina's vergeleken met het originele werk. Daaruit bleek dat zowel beschrijvingen, conversaties als de gedachtegang van het hoofdpersonage worden weggelaten. Het spreekt vanzelf dat de ene passage belangrijker is

‘Ah-h-h!’ grauwde de knecht tussen zijn tanden. ‘Ik hield je wel vast als je mijn vrouw was. Ik hield je onder de pomp om je af te laten koelen.’

(‘Ik zeg je, laat d’r met rust,’ zei Joe.)

‘O! Moet je hem horen!’ krijste mijn zuster [...]. ‘Moet je horen waar hij me voor uitmaakt! Die Orlick. In mijn eigen huis! Mij, een getrouwde vrouw! Waar mijn man bij staat! O! O!’ (Dickens, 2001, vert. Dabekaussen en Maters, p.133-134)

- (16) Wat kon die arme Joe, na zijn in de wind geslagen opmerkingen tussen haakjes, anders doen dan tegenover zijn knecht te gaan staan en hem te vragen hoe hij tussen hem en mevrouw Joe durfde te komen en verder of hij mans genoeg was om op te komen? Ouwe Orlick meende dat de situatie wel degelijk vroeg om op te komen en nam meteen een verdedigende houding aan. Dus zonder zelfs maar hun geschroeiide en geblakerde voorschoten af te doen, ginge ze elkaar te lijf, als twee reuzen. Maar als er in die buurt een man was die het lang tegen Joe uithield, moest ik die nog tegenkomen. Orlick lag, alsof er even weinig van hem te duchten viel als van de bleke jongheer, al gauw in het kolenstof, zonder veel haast om eruit te komen. (Dickens, 2001, vert. Dabekaussen en Maters, p.134-135)

“RR , PP & NN”

Ton Vroom

Wie is RR?

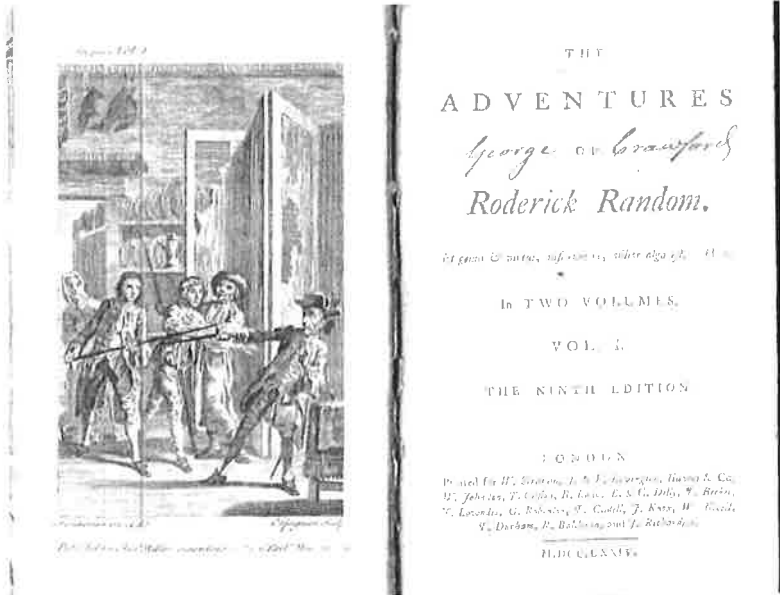
U denkt wellicht wat is dat voor een titel voor een stukje in de Dutch Dickensian? Over Charles Dickens? Maar waar staat die RR dan voor? PP en NN vallen nog wel te plaatsen, PP zal wel Pickwick Papers zijn en Nicholas Nickelby wordt immers tot NN afgekort! Het raadsel van RR is eenvoudig op te lossen, het is de afkorting van het boek “Roderick Random” anoniem uitgegeven in 1748, naderhand werd duidelijk dat Tobias Smollett de auteur was.

Wat nu hebben RR en PP & NN met elkaar te maken? Liever gezegd wat hebben Smollett en Dickens met elkaar te maken? Tobias Smollett leefde van 1721 tot 1771. Hij studeerde medicijnen In Glasgow vervolgens werd hij scheeps-chirurgijn en begon met RR naast zijn activiteiten als arts een carrière als schrijver. Hij schreef nogal wat, ondermeer verscheen van zijn hand Peregrine Pickle

overvallen & strijd, ter land en ter zee, zijn aan de orde van de dag en eigenlijk wordt in het boek niets geschuwd. Ook geen ingewikkelde discussies over godsdienst. Het is een uitermate typisch voorbeeld van een boek dat nu juist wel een blos op de konen van ieder jong meisjes teweeg zou brengen. Want als de liefde overgaat in vrijage zijn er ook al ras zwangerschappen en geslachtsziekten.

Zoals blijkt uit een scène waar RR aan z'n beschermheer verantwoording moet afleggen of hij zich in het buitenland wel netjes gedragen heeft cq zich niet met de verkeerde vrouwen heeft ingelaten. De discussie wordt gevoerd aan de hand van Petronius Arbitr, de vermoedelijk schrijver van Satyricon. Waarbij RR tot afronding dit Engelse versje debiteert:

“Eternal infamy the wretch confound
 “Who planted first that vice on British ground!
 “A vice! That ‘spite of sense and nature reigns,
 “And poisons genial love, and manhood stains.”

Bij de afbeelding; de handgeschreven naam is waarschijnlijk van een vorige eigenaar. Dit is een aardig voorbeeld van het soort boek dat Dickens gelezen heeft.

“Whether this alarm had disordered my mind, or that I was led astray by the power of destiny, I know not; but instead of turning to the left hand, when I descended to the second story, I pursued the contrary course, and mistook the young lady’s bed-chamber for my own. I did not perceive my mistake, before I had run against the bed posts; and then it was not in my power to retreat undiscovered; for the nymph being awake, felt my approach, and with a soft voice, bade me make less noise, lest the Scotch booby in the next room should over-hear us. This hint was sufficient to inform me of the nature of the assignation; and as my passions, at any time high, were then in a state of exaltation, I resolved to profit by my good fortune---Without any more ceremony therefore, I made bold to slip into bed to this charmer, who gave me as favourable a reception as I could desire,---- “ etc etc.

Kortom een wat andere afloop van een verkeerde kamer binnenlopen dan Pickwick overkwam toen hij in de verkeerde kamer in het verkeerde 'four post bed'stapte. Dat deze situatie aanleiding gaf voor gegniffel als deze scene hardop werd voorgelezen zal duidelijk zijn. Veel mensen die Pickwick lezen zullen net als David Copperfield/Charles Dickens Smollett's boeken gekend hebben.

Maar ook in de PP wordt er een dubbele bodem in de verwisselde bedscene gelegd. Dat gebeurde door Phiz, ongetwijfeld in opdracht van Dickens. In de Prisma vertaling is een prent opgenomen uit de eerste druk van PP daarin heeft mejuffrouw een hoge kraag van haar kamerjas die haar boezem aan het gezicht onttrekt. In de tweede druk, overigens ook uit 1837, heeft Phiz kennelijk een nieuwe plaat gemaakt en heeft mejuffrouw geen kraag, haar kamerjas ligt op de stoel haar nachthemd sluit redelijk laag en de hoek van de spiegel waarin zij kijkt is zodanig dat Pickwick dat ook allemaal precies kan vaststellen.

De vraag nu is wat een Middle Aged Lady is? Of liever gezegd hoe oud? Met 25 jaar was je een "spinster" indien je niet getrouwd was. Stel nu dat miss Witherfield een jaar of dertig geweest zou zijn, dan zou ze door het toenmalige leven gaan als een vrouw van middelbare leeftijd maar even goed nog prettig om naar te kijken, zeker voor de al weer wat oudere Pickwick.

Je zou zeggen Dickens heeft een beetje meer RR in PP gedaan. We moeten niet vergeten dat PP uitkwam onder het bewind van William IV en dat het nog enkele decennia zou duren voordat er sprake zou zijn van het Victoriaanse tijdperk. Steig maakt duidelijk dat Dickens in plaats van de platen uit de eerste drukgang, de losse nummers en de allereerste gebonden uitgaven, nieuwe heeft laten maken door

Steig maakt duidelijk dat Dickens in plaats van de platen uit de eerste drukgang, de losse nummers en de allereerste gebonden uitgaven, nieuwe heeft laten maken door Phiz. Steig benadrukt de plaat waarin miss Bardell in Pickwick's armen valt zodat in de ogen van de andere Pickwickians Pickwick minstens zinnelijke bedoelingen heeft. De iconografie van de tweede druk onderstreept de minstens onduidelijke bedoelingen van Pickwick door Amor en pauweveren ten tonele te voeren die in de eerste druk van de plaat niet voorkwamen.

De tweede druk van de plaat met miss Witherfield kan ook in dat licht gezien worden. Miss Witherfield neemt haar schoonheden door omdat ze daar de volgende dag haar mogelijk toekomstige man mee moet charmeren, niet nieuws onder de zon. De zedigheid van de eerste druk van de plaat is duidelijk. In de tweede druk heeft ze haar kamerjas afgedaan en staat ze slechts in haar camisooltje. Logisch dat Pickwick verbaasd kijkt, zoveel aantrekkelijks had hij niet verwacht!

Dickens lijkt zich ook aan een andere scene gelaafd te hebben, ook met blijvende gevolgen. Dickens was een antipapist en had weinig op met de roomse clerus etc. Mogelijk dat de navolgende scene uit RR hem diep heeft aangegrepen. Na een tocht over het Franse platteland komen RR en Balthazar, zijn tijdelijke compaan van de weg aan bij een rustplaats voor de nacht:

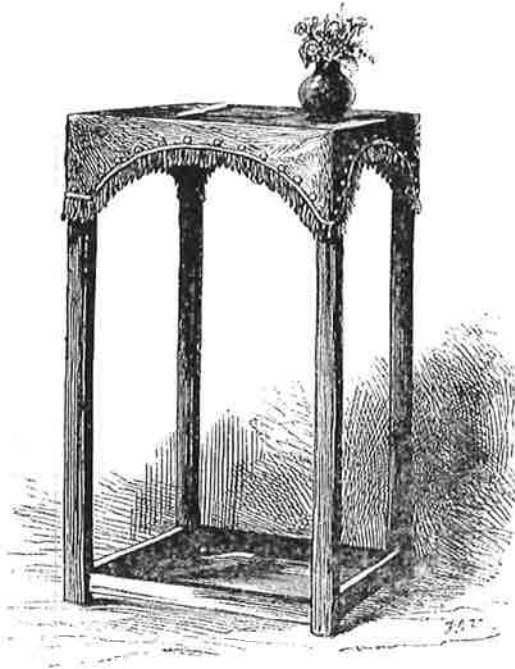
“It was not long before I discovered my fellow-traveller to be a merry facetous fellow, who, notwithstandinghis profession and appearance of mortification, loved good eating and drinking better than his rosary, and paid more adoration to a pretty girl than to the Virgin Mary, or St. Genevieve. He was a thick brawny young man, with red eye-brows, a hook-nose, a face covered with freckles; and his name was Frere Balthazar.”

Even later op het strobed in een stal:

“We had not lain in this situation above half an hour, when we heard somebody knock softly at the door, upon which balthazar got up, and let in our host's two daughters, who wanted to have some private conversation with him in the dark; when they had whispered together some time, the capuchin came to me, and asked if I was insensible to love, and so hard-hearted as to refuse a share of my bed to a pretty maid, who had a tendre for me?----- I must own to my shame, that I suffered myself to be overcome by my passion, and with great eagerness seized the occasion, when I understood that the amiable Nanette was to be my bedfellow. In vain did my reason suggest the respect that I owed to my dear mistress Narcissa (z'n eigenlijke

**Dickens and His Performing Selves ;
Dickens and the Public Readings
Door Malcolm Andrews**

Oxford University Press, 2006
ISBN 978-0-19-927069-9 (Hbk)
ISBN 978-0-19-923620-6 (Pbk)

Charles Dickens' Reading Table

“Subtle and probing....Andrews writes with deep imaginative sympathy of the phenomenon that was Dickens” Simon Callow in the Guardian.

Interessant is ook te zien welke teksten CD bewerkte voor zijn Readings. Ongeveer de helft van de teksten zijn afkomstig uit kerst verhalen en de andere helft uit zijn vroegere werken. Christmas Carol staat zo'n beetje bovenaan. Verder heeft hij stukken uit PP, OT, NN en D&S gedaan. Het meest indringende stuk wat hij "gedaan" heeft als Reading moet ongetwijfeld Nancy & Bill Sykes geweest zijn. Vanwege de uitermate aangrijpende werking ervan heeft CD lang gewacht met dit stuk te brengen. Al tijdens de voorbereidingen, het oefenen was volstrekt duidelijk dat de dood van Nancy door Bill Sykes niet alleen een verpletterende indruk op de toehoorders maakte maar dat het CD zelf ook buitengewoon aangreep. Volgens zijn vrienden en personen die hem zeer na stonden heeft het zijn toch al slechte gezondheid in zijn laatste levensjaar in versneld tempo achter uit doen gaan.

CHARLES DICKENS READING "OLIVER TWIST"

Er zijn veel schriftelijke getuigenissen wat er plaatsvond als CD het toneel op kwam. Hij was gekleed in een donker kostuum, bloemetje op de revers, zodanig belicht dat hij z'n tekst goed kon lezen zonder dat hij verblind werd door het gaslicht. Zijn kleine gestalte verbaasde veel toehoorders. Van photo's en de beroemde statuur van CD hadden de mensen zich veelal een andere voorstelling van hem gemaakt: groter, indrukwekkender. Hij sliste een beetje en sprak niet erg hard of duidelijk. En dan, het begin, meteen al stortte hij zich met zijn toehoorders in een verhaal. En het boeide, CD boeide, hij hield vanaf de eerste woorden zijn gehoor aan zijn lippen gekluisterd.

Uit de verhalen van zijn manager George Dolby blijkt dat zeker in zijn laatste jaren CD na zo'n voorstelling zo ongeveer in elkaar stortte. Hij had veel tijd nodig om weer een beetje bij zijn positieven te komen. Vooral na het brengen van "Nancy & Sikes" was het erg met hem gesteld.

MA heeft ook achterhaald hoeveel readings CD heeft gehouden: voor weldadigheidsdoeleinden 27. Voor commerciële doelen, dwz voor zich zelf, 472 in totaal. Daarbij inbegrepen de readings die hij in Ierland, Schotland, Parijs en de VS heeft gegeven.

Zijn eerste commerciële Reading hield hij in 1858, de laatste in maart 1870.

Het boek dat George Dolby schreef: Charles Dickens as I knew him; geeft een mooi beeld hoe het er precies aan toe ging.

De teksten die hij voordroeg waren eigenlijk bewerkingen van zijn werken. In grote lijnen herkende het publiek waar het over ging maar in detail waren ze anders.

Wat niet vergeten mag worden is het feit dat al die duizenden mensen die naar CD kwamen kijken en luisteren daar grif voor betaalden. Het kostte CD, in het bijzonder zijn managers grote moeite om zwarte handel met toegangskaarten te voorkomen. Die ongecontroleerde handel was niet naar de zin van CD omdat hij vond dat er voor iedereen ook goedkopere kaartjes beschikbaar moesten zijn. Evengoed vond hij het een mooie bron van inkomsten. Hij verdiende aan zijn reis naar de VS, van eind 1867 tot begin 1868 ,£19.000, een voor die tijd niet onaanzienlijk bedrag.

En dan natuurlijk de laatste Reading, het publiek gaf hem ovationeel applaus een kort woord tot slot van CD die hoewel zichtbaar uitgeput en geëmotioneerd, zichzelf bleef, een kort toespraakje hield met de beroemde slotwoorden:

"..From this garish lights I vanish now for evermore. with a heartfelt, grateful, respectful, and affectionate farewell" . Het was 15 maart 1870, op 9 juni van dat jaar overleed hij.

Kortom Andrews heeft een buitengewoon lezenswaard boek geschreven, over een aspect van CD dat wel eens vergeten lijkt te worden.

Voor diegenen die zijn uitgesproken teksten willen lezen:

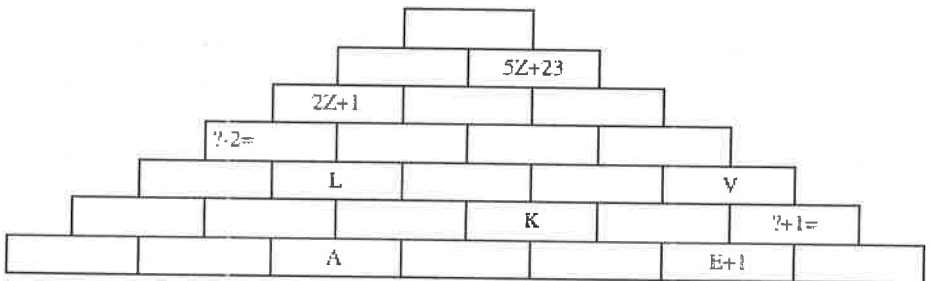
Philip Collins; Charles Dickens the public Readings; Clarendon Press Oxford 1975. In dit boek is een complete overzicht van de teksten uitgesproken door CD met een uitgebreide inleiding.

Philip Collins; Charles Dickens Sikes and Nancy and other public Readings, 1983, alle teksten zoals CD die heft uitgesproken met een korte inleiding.

reputation with a wide range of audiences, academic and popular, as shown by the immensely successful series of Dickens Days he initiated at Birkbeck, University of London, where he spent a long and distinguished career. He is Emeritus Professor of Victorian Literature at Birkbeck, a past President of the International Dickens Fellowship, a former editor of the Dickensian, and served for many years as a Trustee of the Charles Dickens Museum, including several periods as Chairman. He is uniquely qualified to write such a book, and it joins his already considerable output: Dickens and Women, An Intelligent Person's Guide to Dickens, Dickens and America and the Americans; his four-volume edition of Dickens's Journalism and other editorial work as Dickens 1970 and the Dickens Index and a wide range editions of the novels including his General Editorship of the Everyman Dickens. Many audiences inside and outside the Dickens Fellowship have enjoyed with great relish the talks he has given on Dickensian topics, especially in recent years as he has presented progress reports on his book, recently published.

Puzzel TDD 68 Dickens-Piramide

Dit keer een puzzel die onder puzzelaars bekend staat als een getallen-piramide. Hierbij wordt de inhoud van ieder vakje bepaald door de som van de inhoud van de twee onderliggende vakjes. Met een variatie daarop heeft de puzzel-redactie er dit keer een Dickens-piramide van gemaakt. De bedoeling is dat u bepaalt (berekent) wat de juiste plaats is van de letters van Dickens. (tip zet de gegeven letters om in getallen.)

Van de redactie.

In The Dutch Dickensian worden, ter beoordeling van de redactie, artikelen opgenomen die betrekking hebben op:

Leven en Werken van Charles Dickens

Tijdgenoten die raakvlakken hebben met Charles Dickens.

Onderwerpen die licht doen schijnen op de tijd waarin Charles Dickens leefde.

Boekbesprekingen van oude of nieuwe uitgaven alsmede recensies van uitbeeldingen van werken van Charles Dickens op DVD etc.

Zowel artikelen geschreven in de Nederlandse taal alsmede in het Engels kunnen worden geplaatst.

Het email adres van de redactie is thedutchdickensian@gmail.com

Guus Landtsheer: aaadel@wxs.nl

Het postadres van de redactie is: Goldhoorn 17, 9684 XP, Finsterwolde.

Van de artikelen.

Artikelen dienen bij voorkeur als een platte tekst of neutraal Word bestand, zonder opmaak, te worden aangeleverd. Voetnoten dienen aan het eind van het artikel te worden geplaatst. Suggesties voor bijbehorende illustraties zijn ter beoordeling van de redactie.

Van de verschijning.

The Dutch Dickensian verschijnt vier maal jaarlijks, zoveel mogelijk voorafgaande aan de bijeenkomsten van de leden van de Haarlem Branch.